

Кишун В.А., доцент кафедри автомобілів і транспортних технологій, к.е.н.,
Денисюк А.В., магістрант кафедри автомобілів і транспортних технологій
Луцький національний технічний університет

ЯК ЗМІНИЛИСЯ УПОДОБАННЯ УКРАЇНЦІВ ЗА КЛАСАМИ І ТИПАМИ ДВИГУНІВ АВТОМОБІЛІВ ЗА 15 РОКІВ

У 2008 році на українському автомобільному ринку склалася сприятлива ситуація, що призвела до рекордної кількості продажів, яку до сьогодні не вдалося перевершити – 623252 нових легкових авто [1]. Такий величезний статистичний масив дозволив провести детальний аналіз та визначити певні особливості українського автомобільного ринку.

Як видно з рисунка 1, у 2008 році за популярністю переважали, відповідно до європейської класифікації, моделі В і С класів. Автомобілі особливого малого класу В – це ЗАЗ «Таврія» і «Славута», Škoda Fabia, Hyundai Getz, Chevrolet Aveo; нижнього середнього класу С – задньоприводні Lada-2107, Lada-2104, передньоприводні ВАЗи 9-го і 10-го сімейств, Mitsubishi Lancer, Opel Astra Classic. Зростанню С-класу посприяв, зокрема, активний продаж корейських моделей українського складання Daewoo Lanos (Сенс) та Chevrolet Lacetti. Майже п'ята частина покупців придбали нові кросовери і позадорожники відзначені на рисунку 1 аббревіатурою SUV (sport utility vehicle): Hyundai Tucson, Mitsubishi Outlander XL, Honda CR-V, Mitsubishi Pajero та інші (див рис. 1) [1].

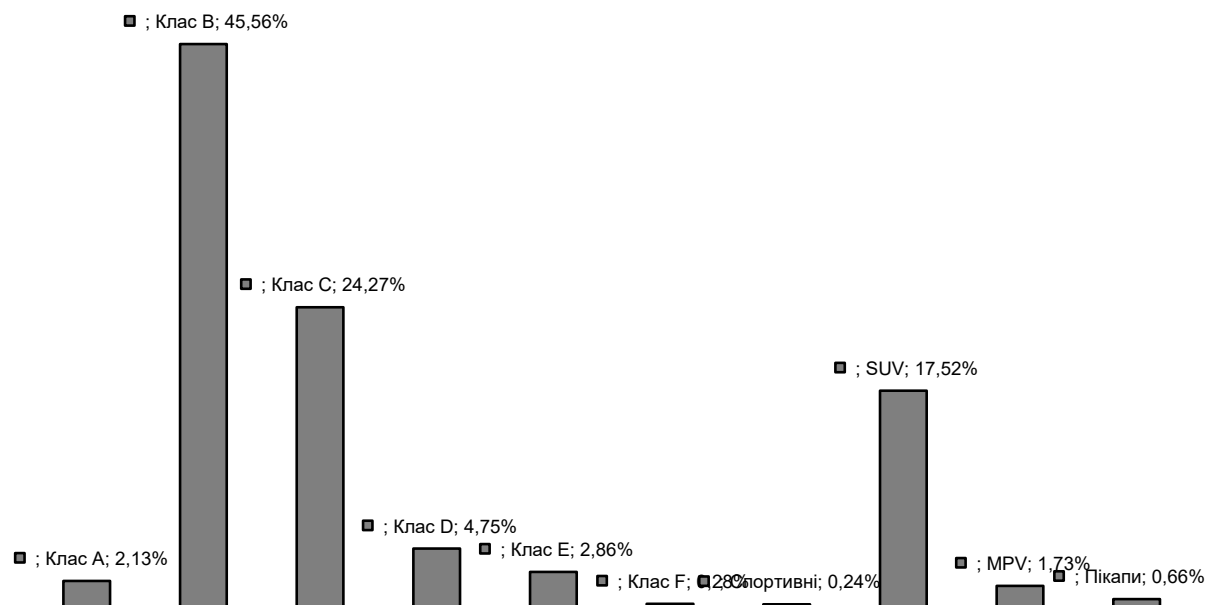

Рисунок 1 – Структура продажу нових легкових автомобілів в Україні за класами у 2008 році

Кросовери були вперше розроблені у США наприкінці 90-х років і отримали назву від аббревіатури CUV (Crossover Utility Vehicle), що означає «автомобіль підвищеної прохідності»; пізніше їх швидко освоїли європейські виробники. Ці транспортні засоби стали чудовою альтернативою традиційним хетчбекам, універсалам і седанам, що десятиліттями домінували на дорогах Європи, і споживачі (українці також) досі готові платити більше за кросовер, аніж за класичні автомобілі. Вони переважають традиційні легковики, в основному, кращою прохідністю за рахунок більшого дорожнього просвіту та менших переднього і заднього звісів; долають вищі бар'єрні і дискретні перешкоди завдяки збільшеному радіусу коліс. Кросовери добре почуваються на дорогах з твердим покриттям, на них можна сміливо їздити бруківкою, міськими вулицями з трамвайними коліями і виїмками на асфальті. Ними можна добратися від шосе до дачі, лісу, на берег водойми ґрунтовою дорогою навіть зимою (при незначних опадах чи ожеледиці), але не більше, позаяк все ж поступаються класичним позадорожникам, яких також зараховують до класу SUV.

На жаль, відсутність подібного масиву даних не дозволила більш точно оцінити вибір споживачів через 15 років, як це було зроблено у 2008-му, оскільки у 2023 році через низку різних причин було

продано у десять разів менше – лише 65086 легковиків. Однак можна чітко розгледіти зростання у відсотковому відношенні купівлі SUV за рахунок решта класів (див. рис. 1 і 2) [2, 3]. За даними сайту AUTO-Consulting, продажі кросоверів систематично зростали впродовж попередніх років, починаючи з 2008 року, і досягли максимуму у 2023 році. У 2021 довоєнному році вони займали 73% від загальної кількості 103650 нових легковиків [2, 4]. На майбутнє експерти прогнозують насичення ринку подібними транспортними засобами на рівні 80% без подальшого зростання.

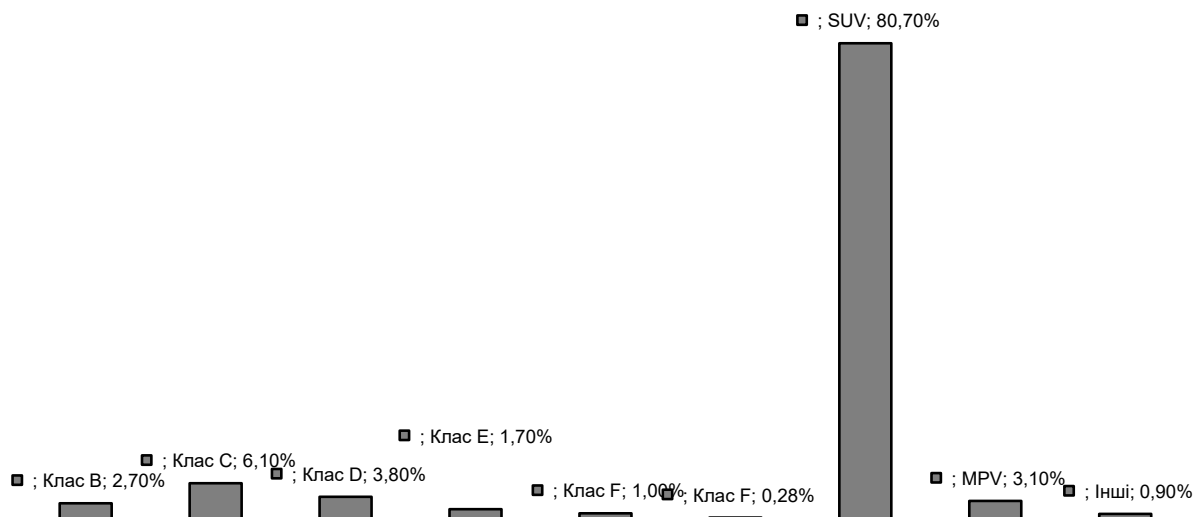

Рисунок 2 – Структура продажу нових легкових автомобілів в Україні за класами у 2023 році [3]

Власне дані таблиці 1 підтверджують вище викладене: серед 30 моделей-лідерів українського ринку у 2021 році більше 20 – це авто сегменту SUV [5]. Серед моделей нових легковиків у 2023 році у першій десятці також кросовери (див. табл. 1). Очолює рейтинг Renault Duster у виконанні для загального ринку (на 7-й позиції ця ж модель, але переобладнана під потреби поліції, інформація про яку зазвичай не потрапляє на відкритий ринок).

Таблиця 1 – Моделі-лідери українського ринку у 2023 році [3]

№ з/п	Марка, модель	Кількість, одиниць	№ з/п	Марка, модель	Кількість, одиниць
1	Renault Duster	4 019	6	Toyota LC Prado	1 455
2	Toyota RAV-4	2 931	7	Renault Duster (пол.)	1 326
3	Volkswagen ID.4	2 615	8	Skoda Kodiaq	1 302
4	Mazda CX-5	1 655	9	Suzuki Vitara	1 269
5	Hyundai Tucson	1 484	10	Nissan Qashqai	1 208

У 2023 році також зросла відносно кількість таких транспортних засобів, як MPV (Multi-Purpose Vehicle), що у побуті носять назву «мінівен» в якому «міні» означає менший, малий, а «вен» – транслітероване з англійської слово «фургон». Побудований переважно на платформі легкового автомобіля, він відрізняється підвищеною місткістю (7–8 осіб) за рахунок збільшеної висоти кузова та, як наслідок, зручної високої посадки водія і пасажирів. Це, у свою чергу, дозволяє розмістити у салоні третій ряд зручних сидінь.

Особливістю мінівена є також зазвичай рівна підлога в салоні; сидіння, які легко трансформуються, складаються або демонтуються, що дозволяє отримувати десятки різних варіантів планування салону; зсувні задні дверцята замість стулкових. Компактність мінівена досягається, у тому числі, за рахунок зменшення розмірів моторного відсіку коли двигун у ньому розміщується впоперек. Подібні транспортні засоби використовуються переважно як сімейні і корпоративні автомобілі.

Можна ще зауважити неабияку стабільність групи покупців автомобілів класу F, іншими словами «люкс-класу» (0,28%), однак абсолютні числа у п'ятнадцятирічному інтервалі різняться у десятки разів (див. рис. 1 і 2).

Так само на українському ринку нових легкових автомобілів за 15 років відбулася радикальна зміна споживчих уподобань за типами двигунів. У 2008 році лівову частку покупок (94,3%) становили легковики з бензиновим двигуном, решта – дизельні (див. рис. 3) [6]. Нові автомобілі з встановленим газобалонним обладнанням (ГБО) на заводах практично не ввозилися, а ті, що їздили по українських дорогах на газі зараховувалися до бензинових, оскільки були вже перероблені на спеціалізованих СТО

після купівлі їх в автосалонах. Що стосується електромобілів і гібридів, то вони офіційно з'явилися в Україні лише у 2011 році.

Розподіл ринку у 2023 році за типом двигунів (силових агрегатів) мав такий вигляд: зберігалася перевага за бензиновими версіями, частка яких склала 45,6%; нових дизельних авто купили 25,1%, з гібридними силовими установками – 17,1%, а «чисті» електромобілі зайняли 11,5%. Решта (0,7%) – це нові легкові автомобілі оснащені ГБО у заводському виконанні (див рис. 4) [3]. Через різноманіття пропозицій та інші фактори відбулося поступове зниження популярності моделей з бензиновими двигунами, і навпаки – спостерігається зростання популярності з дизельними, електромобілів і гібридів. Останні якраз і наділені комбінованими силовими агрегатами, які, на додачу до традиційних двигунів внутрішнього згорання обладнані ще й електродвигунами.

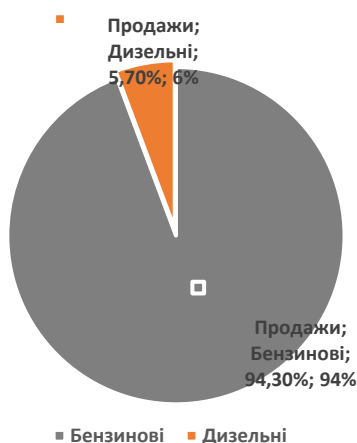

Рисунок 3 – Розподіл ринку нових легкових автомобілів у 2008 році за типами двигунів

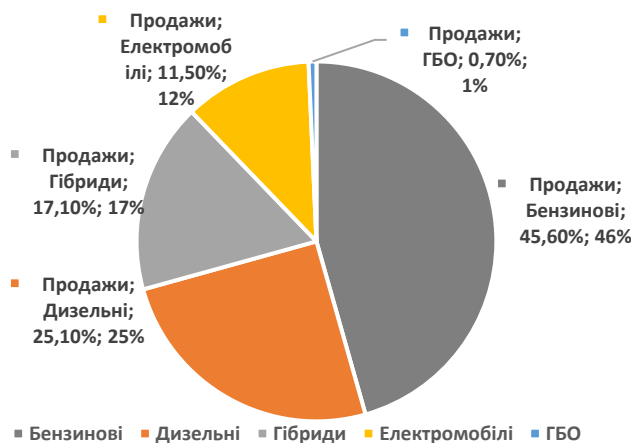

Рисунок 4 – Розподіл ринку нових легкових автомобілів у 2023 році за типами двигунів (силових агрегатів)

Висновки. Беззаперечно за 15 років уподобання українців стосовно легкових автомобілів помінялися. Для автомобільної промисловості це термін, упродовж якого змінюється 4–5 поколінь тієї чи іншої моделі. З кожним разом споживачі отримують новий транспортний засіб, кращий за попередній.

Не стали виключенням і зміни у ринкових пропозиціях стосовно класу (групи), особливо тоді, коли серед транспортних засобів з'явився такий новий вид, як кросовери. Тенденція захоплюватися подібними автомобілями від США дійшла до Європи, а пізніше і до України. Статистика останніх років показує, що кросовери і позадорожники охопили 75...80% (близького до насичення) українського автомобільного ринку.

З двигунами ситуація змінилася ще радикальніше. Гібриди і електромобілі відібрали частину ринку у колись популярних автомобілів з бензиновими двигунами. Якась частка останніх перейшла також до дизельних авто. Однак причини таких змін потребують окремих досліджень, тому у форматі тез викладена лише констатація фактів.

Література

1. Кишун В.А. Інфраструктура та ринок дорожніх транспортних засобів (ДТЗ): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2015. – 224 с.
2. Статистика продажів. Sales Statistics. URL: <http://www.oica.net/>.
3. Український ринок нових легкових авто: Підсумки 2023 року. URL: <https://eauto.org.ua/news/482-ukrajinskiy-rinok-novih-legkovih-avto-pidsumki-2023-roku>.
4. Олександр Успішний. В Україні ринок кросоверів досяг максимуму. URL: <https://vnedorozhnik.net.ua/autonews/v-ukrayini-rynok-krossoveriv-dosyag-maksymumu>.
5. Андрій Сурков. На ринку нових авто встановлено рекорд: топ-30 машин, які купували українці 2021 року. URL: <https://tsn.ua/auto/news/ukrayina/na-rinku-novih-avto-vstanovleno-rekord-top-30-mashin-yaki-kupuvali-ukrayinci-2021-roku-1961656.html>
6. Василь Шпира Українці купили рекордну кількість дизельних автомобілів. URL: <https://mmr.net.ua/autoworld/news/69138>.